

ԽՄԲԵԳՐԵԿԵՆ

«ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԱՐԵԱՒ Ի ՄԵՌԵԼՈՅ»

Զատիկը ծագկած օրն է տարւոյն և կարմիր յոյսն ու խոստումը ապա-
դային: Անոնք նոյնիսկ, որոնք չունին ստոյգ հաւատքը Յիսուսի Յարութեան,
որոնց մտածումը, Թովմասին հետ, շօշափելիէն և դրական փաստէն անգլի-
շ'անցնիր, կը լեցունին անանուն զգացումով մը երբ Զատիկի առաւօտը ծագ-
եցիր զրոյ: Այդ զգացումը սփոփաբար ինչ մը ունի, որովհետեւ անոր մէ-
կեանքի զեղեցկութիւնը և Աստուծոյ սէրը կ'ապացուցուն աշխարհի զեղեցիկ
կերպով:

Յարութեամբ մարդկութեան եղած խոստումը կ'ապացուցանէ թէ շա-
բուանակաւ կեանքը, որ պիտի անցնի մահուան փորձառութենէն, կրնայ շա-
բուանակաւ մահէն անգին, որովհետեւ Քրիստոս Իր մահովը յաղթած է մահուան:
Յարութիւնը այս կերպով կը բանայ մեզի կեանքի նոր հորիզոն մը, օժտելով
մարդը նոր նկարագրով: Պէտք է հրկմտիլ անոր ճշմարտութեան, վասնզի անոր
վկաները դիւրաւաբար մարդեր չէին, անոնք զԱյն տեսնելէ, շօշափելէ և Անոր
հետ խօսակցելէ վերջն ալ տակաւին կը թերահաւատէին. «և մահեք երկուացան»:

Այսօր սակայն մեզմէ շատերու համար տեսանելիէն և շօշափելիէն ան-
գին ոչինչ զոյութիւն ունի: Թովմասականութիւնը, այսինքն իրողութիւնները
զիտական և սկեպտիկ ակնոցներով միայն գիտելու և դատելու արարքը, համա-
տարած համեմատութիւններու հասած է, և մեծ է թիւը անոնց՝ որոնք Թով-
մասի հետ կը կրկնեն ամէն օր, թէ մինչև որ չշօշափենք Իր վերքերը, չենք
հաւատար:

Թովմասի հաւատքը մթազնած էր այն խաւարին մէջ՝ որ իջած էր Գող-
գոթայէն: Խաչի զայթակղութենէն վերջ, շատ զժուար էր իրեն հաւատալ Յա-
րութեան: Թովմաս չէր ուզեր հաւատալ նոյնիսկ իր աչքերուն, որոնք կրնային
չլանալ և խաբուիլ. կ'ուզէր շօշափել իր Վարդապետին վերքերը: Իր մտածումը
կը վազէր մարմնական փորձին, անբան և վայրենի ապացոյցին, չհաւատալու
չափ մօքի և հոգիի լոյսին:

Մարդիկ կան, որոնց մէջ զգացումը զօրաւոր է. աւելի կը զգան, կը
ապաւորուին, քան թէ կը խորհին: Ըստեմը դիւրին ընդունողներ են ասոնք,
պարզ ու երջանիկ: Կայ ուրիշ դասակարգ մը մարդոց, որոնք շօշափելի ապա-
ցոյցներ կ'ուզեն ամէն բանի: Երջանիկ չեն ասոնք, վասնզի հոգեկան իրողու-
թիւնները քիչ անգամ փորձի ներքե կրնան իյնալ:

Բոլոր սկեպտիկները, զալջ հոգիները, իմաստակներն ու շնականները,
զիտութեան ոչիլները, բազերը, որոնք զերծ են արժիւնքաւ սրտաւստութենէն
ու թռիչքէն, իրենց փաստաբանը բնորոշ են Թովմասը: Բայց Յիսուս կու-
տայ Իր զեղեցկագոյն և վերջին երանին անոնց՝ որոնք չտեսած կը հաւատան:
Վասնզի մեծ ճշմարտութիւնները, բացառիկ արժէքները միշտ ի հեճուկս գիտի
զննողներու են և քննութեան ներքե չեն իյնար: Ճշմարտութիւններ՝ որոնք
վերէն կու գան և թափ կ'անցնին հոգիներէն, առանց նիւթի միջնորդութեան:

Թովմաս սուրբ մըն է, բայց չկրցաւ արժանանալ այս վերջի երանութեան: Հին զրոյց մը կը պատմէ թէ իր կեանքը մնաց մինչև ի մահ արիւնի կարմրութեամբ: Վասնզի անհաւատութիւնը մեծագոյն մարդասպանութիւնն է: Այսօր աշխարհը լի է անոնցմով, որոնք սպաննած են իրենց հողին: Մագործներ բոլոր աշխարհներու, որոնց սիրտը վաղ է երկնային իրողութիւններու լոյսին առջև:

Հին աշխարհի համար, մարդը միայն մտածումով կրնար Աստուծոյ անմահութեան մասնակից ըլլալ: Երկերայ անմահութիւն մը խզումն է նիւթին և հողին: Հին հասկացողութեամբ, մարդուն և Աստուծոյ, նիւթին և հողին ճակատագիրները բաժնուած էին. Յիսուսի Յարութեամբ՝ անոնք կը միանային, որովհետև Քրիստոսի Յարութիւնը մահուան վրայ տարուած յաղթանակն է:

Զատիկը ոչ միայն անվախճան յախտնականութիւն մը կը բանայ մեր առջև, այլ նաև կը լեցնէ մեզ զօրութեամբը Յարութեան, հաղնելով նոր նկարագիր: Մեռելներէն Յարութիւնը յայտնութիւնը չէ միայն մարդկային անմահութեան, մարդիկ անձանօթ չէին անոր, այլ ներկայ և ապագայ կեանքերու միութեան և մարդուն վերանորոգման: Որով յարութիւն առնելը, Աւետարանի ողբով կը նշանակէ ոչ միայն վերակենցալի, այսինքն նորէն շարունակել մահով ընդհատուած զոյւթիւն մը, այլ վերապրիլ աւելի հզօր և պայծառ և արդիւնալից կեանք մը. նման աստօք ցորենահատին, որ իյնալով հողին մէջ՝ կը մերկանայ իր անհատական միութիւնն ու կեանքը պահպանող պատեանէն, ծնունդ տալու համար քանակով ու որակով յաւէտ բազմապատկուած ու բազմապատկելի ցորենահատին:

Քրիստոս մեռաւ մարդկօրէն, այսինքն դադրեցաւ պտն մը ունենալէ իր մարդկային անհատական զոյւթիւնը, յետոյ կրկին ունենալու համար զայն և աւելի հզօր իրագործմամբ արդիւնաւորելու աստուածային զօրութիւնն ու սէրը իր Եկեղեցիի կեանքին և բովանդակ քրիստոնէութեան պատմութեան մէջ, ծնունդ տալու բարոյական և ընկերային նոր դրութեան մը, որ, իբրև ստեղծագործական նոր կարգ մը, ամենէն մեծ, բարի և ազնիւ քաղաքակրթութիւնը պիտի բերէր աշխարհի, մարդկութիւնը տաժանքներու ճամբէն, բայց սիրոյ և քաջութեան հողիով, առաջնորդելու համար իր ճակատագրի լրումին:

Կը հաւատանք Յիսուսի Յարութեան ոչ միայն որովհետև գիտենք թէ զաղափարը չի մեռնիր, թէ սէրը անմահ է, այլ որովհետև կը զգանք զինքը ամէն օր իր Եկեղեցիին մէջ կենդանի: Քրիստոս՝ որուն յաւերժական ներկայութիւնը ունի Եկեղեցին իր մէջ, իտէական զոյւթիւն մը չէ կամ մարդկային տեսակ մը զաղափարատիպ, զոր իւրաքանչիւր սերունդ ստէպ կը ստեղծէ իր մաքին մէջ, անոր փոխ տալով լեզուն իր սեփական ներշնչումներուն: Եկեղեցին ողբկոչած և զգացած Քրիստոսը Աւետարաններու կենդանի փրկիչն է, որուն համար պիտի կրնայինք ըսել Առաքեալին հետ, թէ և չենք ճանչնար զինքը ըստ մարմնոյ, բայց կը ճանչնանք ըստ հոգւոյ:

Յարութիւնը ուրեմն ուժն է խտացած անմահութեան, անձնանորոգման, և Քրիստոսի յաւերժական ներկայութեան: Յիսուսի Յարութիւնը մահուան վրայ տարուած յաղթանակ մը ըլլալով հանգերձ, է նաև երկնայնացումը աշխարհին և աստուածացումը մարդուն: Մարդուն ապագայ կատարեալ և լիալիր

ԿՐՕՆԵԿԱՆ

ՅԻՍՈՒՍ ԻՆՉՈՒՅԻ ԶԱՐԶԱՐՈՒԵՑԱԻ ԽԱՉԻՆ ՎՐԱՅ

«Ձի այնպէս սիրեաց Աստուած զաւ-
խառն՝ մինչեւ զՈրդին իւր Միածին
եւս. զի ամենայն ուր հաւատայ ի նա՝
մի՛ կորիցէ, այլ ընկալցի զկեանս
յաւիտեանայն»:

Այս խօսքը արձանագրուած է Յովհան-
նու Աւետարանի Գ. գլուխի 16րդ համարին
մէջ: Կշիտին մէկ կողմը եթէ չորս Աւետա-
րանները դնենք և միւս կողմը այս հա-
մարը՝ անկախ իր պարունակութեամբը ա-
նոնց համահաւասար կու գայ: Այս իսկ
պատճառաւ, Ս. Դրոց ուսուցիչներէն ու-
մանք այս համարը Աւետարանին մէջ փոքր
Աւետարան մը կոչած են: Որովհետեւ եթէ
Աւետարանը կորսուած ըլլար, այս միակ
համարը կրնար մեզի տալ անոր ամբողջ
բովանդակութիւնը:

Յիսուս ինչո՞ւ չարչարուեցաւ Դողգո-
թայի խաչին վրայ: Վերոյիշեալ համարը կու
տայ ասոր պատասխանը իր խորախորհուրդ
ու իմաստալից պարունակութեամբը:

Ա. — Յիսուս չարչարուեցաւ խաչին վրայ
Աստուծոյ սէրը մարդկութեան ծանօթացնելու
համար. — «Աստուած սէր է», և սէր ըլ-
լալուն համար է որ ստեղծած է այս աշ-

խարհը և ստեղծած է նաեւ մարդը՝ որ
բնակի իր սիրոյն մէջ: Ամբողջ տիեզերքը
կը յայտարարէ մեզի միշտ այս սէրը: Երբ
ամէն ատուտ արեգակը կը ծագի, անոր
պլպլացող ոսկի ճառագայթները Աստուծոյ
սէրը կը պատմեն: Երբ բուրաստանի մը մէջ
վարդ մը իր անոյշ բուրմունքով հաճելի
մթնոլորտ մը կը ստեղծէ, ատով բնութեան
Արարչին սէրը կը փառաբանուի: Երբ թռ-
չուն մը վերը՝ օդին մէջ ներգաշնակ գայ-
լալիկներ կը յօրինէ, անոր երգած ամէն
մէկ եղանակը Աստուծոյ սէրը մեզի կը
ծանուցանէ:

Նոյնպէս երբ մարդ մը՝ որ իր Արարչին
պատկերը կը կրէ, իր վսեմ արարքներովը
իր շուրջը բարիք կը սփռէ, Աստուծոյ սի-
րոյն արտայայտիչը կ'ըլլայ: Ասով տիե-
զերքի Արարչին սէրը կը յայտնուի մարդ-
կութեան: Բայց Յիսուսի անձին մէջ Աս-
տուծոյ սիրոյն յայտնութիւնը իր կատարե-
լութեան հասած է: Անոր համար որ Յիսուս
Աստուծոյ սիրոյն կատարեալ մարմնացումն
էր, որը ի յայտ եկաւ Անոր բոլոր խօսքե-
րուն և արարքներուն մէջ:

Դողգոթայի խաչը ուստի ուրիշ բան չէ՝
բայց եթէ Աստուծոյ սիրոյն յայտնութիւնը
մարդկութեան: Յիսուսի ամբողջ կեանքը
արդէն սիրոյ յայտնութիւնն էր. սակայն
Դողգոթայի խաչը այդ յայտնութեան գա-
գաթնակէտը եղաւ:

Երկնային ձեռք մը եթէ աստղերը իրա-
րու քով շարեւիժ էրկնակամարին վրայ
գրած ըլլար թէ «Աստուած սէր է», մարդոց

կեանքին վրայ այս վստահ մտածումը զմեզ կը ազդորէ մեր ապագային պատ-
րաստութեան խորհուրդով և անոր հաստատութեան կամքով:

Յիսուսի Յարութիւնը այլաբանութիւն մը չէ, այլ իրականութիւն մը որ
պատուած է այլևս մահուան վարագոյրը և միացուցած իրարու ընդմիշտ կեանքը
անմահութեան և ժամանակաւորը անժամանակին: Քրիստոսի՝ ճշմարիտ Յարու-
թիւնը իր եկեղեցին է, անոր կազմաւորած բրիստոնէական կեանքը և անկէ
ծնած տիեզերական քաղաքակրթութիւնը:

Սերմանուած ու վերընձիւղած ցորենահասան է Քրիստոս՝ իրը հաւատք
և կեանք, որ զարեւի է ի վեր կ'աճի և կը զարգանայ իր եկեղեցիով, պարպուած
զերեզմանի խորհուրդին մէջ:

«Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց»:

ԽՄԲ.